

Sygn. akt VI Ga 46/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Renata Bober

SO Anna Harmata (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Spółka z o.o. w N.

przeciwko: (...) Spółka z o.o. w N.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego co do punktu I i III wyroku Sądu Rejonowego
w T. V Wydziału Gospodarczego z dnia 26 listopada 2015 r., sygn. akt V GC 353/15

I. oddała apelację,

II. zasądza od pozwanego (...) Spółki z o.o. w N. na rzecz powoda (...) Spółki z o.o. w N. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt **V Ga 46/16**

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 maja 2016 r.

Pozwem wniesionym w sprawie powód (...) Sp. z o.o. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Sp. z o.o. w N. kwoty 19.773,35 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, iż opłata za wodę i ścieki jest ustalana uchwałą Rady Miejskiej, zgodnie z którą odmienne są stawki dla zakładów przemysłowych na terenie (...), odmienne dla pozostałych podmiotów. Powód został obciążony przez pozwanego opłatą za dostarczoną wodę i odbiór ścieków w wysokości przewidzianej według stawki dla zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie (...). Stawka ta została zastosowana niezasadnie, ponieważ powód funkcjonuje na nieruchomości niewchodzącej w skład Strefy i nie jest zakładem przemysłowym. Powód do pozwu dołączył zestawienie opłat, które poniósł oraz kwot, jakie powinien zapłacić według taryfy uwzględniającej jego położenie poza obszarem (...), uchwały Rady Miejskiej oraz taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty pozwany zarzucił, że powód podpisując umowę zaakceptował kwoty określone w taryfie, a określenie grup taryfowych odbiorców nastąpiło w sposób zgodny z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Podniósł również zarzut przedawnienia co do części dochodzonej wierzytelności – kwot wymagalnych 1 kwietnia 2012 r. i wcześniej.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego (...) Sp. z o.o. w N. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. w N. kwotę 18 814,01 zł z ustawowymi odsetkami (I), w pozostałej części oddalił powództwo (II), zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3 406,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu dla powyższego Sąd poczynił następujące ustalenia faktyczne: Powód jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w formie spółki z o.o. polegającą na świadczeniu usług hotelowych oraz prowadzeniu przedszkola, nieruchomością na której prowadzona jest jego działalność położona jest w N. poza obszarem (...) -PARK (...), choć w bezpośrednim jej sąsiedztwie i jest podłączona do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej obsługującej teren Strefy, jest to sieć zarządzana uprzednio – do września 2012 r. – przez Zakład Produkcji (...) Sp. z o.o. przejęty następnie przez pozwanego.

Uchwałą nr (...) z dnia 25 maja 2011 r. Rada Miejska N. zatwierdziła taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków na okres 1 lipca 2011 r. do 30 czerwca 2012 r. Uchwałą nr (...) z dnia 30 maja 2012 r. Rada Miejska N. zatwierdziła taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków na okres 1 lipca 2012 r. do 30 czerwca 2013 r. Uchwałą nr (...) z dnia 22 maja 2013 r. Rada Miejska N. przedłużyła czas obowiązywania taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków określony uchwałą z 30 maja 2012 r. na okres 30 grudnia 2013 r. Uchwałą nr (...) z dnia 27 listopada 2013 r. Rada Miejska N. zatwierdziła taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków na okres 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. Uchwałą nr (...) z dnia 14 listopada 2014 r. Rada Miejska N. przedłużyła czas obowiązywania taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków określony uchwałą z 27 listopada 2013 r. na okres 31 marca 2015 r. Obowiązujące w okresie 1 lipca 2011 – 31 marca 2015 r. taryfy różnicowały taryfowe ceny i stawki opłat w oparciu o kryterium podmiotowe oraz lokalizacyjne. Zarówno w zakresie zaopatrzenia w wodę, jak i odprowadzania ścieków wyodrębniono trzy grupy odbiorców usług: - grupę gospodarstw domowych (ZW 1 – woda, OŚ 1 – ścieki), - grupę instytucji użyteczności publicznej, placówek usługowo-handlowych, lokali użytkowych w budynkach wielorodzinnych oraz zakładów przemysłowych zlokalizowanych w gminie N., ale poza terenem (...) (ZW 2 – woda, OŚ 2 – ścieki), - grupę zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie (...) (ZW 3 – woda, OŚ 3 – ścieki). Pomędzy grupami oznaczonymi cyfrą 2 i cyfrą 3 występowała różnica w cenach dostarczenia wody i odprowadzenia ścieków na niekorzyść grupy 3 – cena w tej grupie była stale wyższa niezależnie od kolejno wprowadzanych taryf. Powód dokonujący opłat w grupie taryfowej ZW3 i OŚ3 uiścił kwotę o 19.773,35 zł wyższą niż gdyby dokonywał opłat w grupach taryfowych ZW2 i OŚ2. Dnia 5 grudnia 2014 r. strony zawarły dwie umowy – o zaopatrzenie w wodę wodociągową oraz na odprowadzanie ścieków, wcześniej wobec braku dwustronnych umów rozliczenie odbywało się w oparciu taryfy przyjmowane uchwałami Rady Miejskiej i wystawiane na ich podstawie faktury. Umowa na odprowadzanie ścieków upoważnia powoda do odprowadzania jedynie ścieków bytowych, a nie przemysłowych.

Zważywszy na powyższe Sąd Rejonowy przyjął, iż taryfy opracowywane przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne podlegają zatwierdzeniu w drodze uchwały rady gminy, a kontrola organu gminy ograniczona jest do zgodności taryfy z przepisami ustawy oraz obejmuje weryfikację kosztów pod względem celowości ich ponoszenia. Kontrola powyższa ma na celu zapobieganie nadmiernemu wzrostowi ceny usług i ochronę interesów odbiorców. Zatwierdzone taryfy są zatem cennikami o charakterze sztywnym bez możliwości negocjacji przez strony wysokości cen określonych w taryfie. Z powyższego wynika, że zakres podmiotów włączonych do określonej grupy taryfowej jest konsekwencją przyjętej przez przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne polityki cenowej wynikającej z wysokości kosztów świadczonych usług. W rozpoznawanym przypadku pozwany wysokość opłat skalkulował dzieląc odbiorców na trzy grupy, a kryterium podziału stanowiły charakter ich działalności oraz lokalizacja. W ten sposób wyodrębniono do oddzielnej grupy odbiorców – gospodarstwa domowe, a pozostałych odbiorców podzielono na dwie grupy według kryterium lokalizacji – położonych w (...) i poza nią. Podział ten został zaaprobowany przez Radę Miejską N.

dokonywającą kontroli prawidłowości naliczenia kosztów świadczonych usług, zatem znajdował uzasadnienie w kosztach działalności pozwanego. Skoro pozwany przyjął jako kryterium wyodrębnienia poszczególnych podmiotów do taryfy ZW3 i OŚ3 ich położenie na terenie Strefy, to nie powinien zaliczać do tej taryfy tych podmiotów, które na terenie Strefy nie funkcjonują. Brak podstaw dla argumentów o położeniu nieruchomości powoda w bezpośredniej bliskości Strefy, bowiem kryterium odległości od granicy Strefy nie jest wyróżnikiem jeśli chodzi o kwalifikację do określonej taryfy. Trzecia grupa taryfowa ponadto obejmuje odbiorców będących zakładami przemysłowymi, a powód zakładem takim nie jest, co ma o tyle znaczenie, że zakłady przemysłowe odprowadzają ścieki przemysłowe, co uzasadnia wyższą cenę ich odbioru z racji wyższych ponoszonych kosztów oczyszczenia, powód zaś nie będąc zakładem przemysłowym i prowadząc hotel oraz przedszkole odprowadza ścieki bytowe, co jednoznacznie potwierdzone zostało treścią zawartej z nim umowy. Dokonany przez pozwanego podział odbiorców jego usług sytuuje podmioty nie będące gospodarstwami domowymi oraz nie będące zakładami przemysłowymi z terenu Strefy w drugiej grupie taryfowej, zatem zaliczenie go do trzeciej było błędem nie znajdującym oparcia w treści taryfy. Argumentacja, że zaliczenie powoda do trzeciej grupy taryfowej jest konsekwencją jego połączenia z siecią kanalizacyjną i wodociągową dawnego D., a obecnie (...) nie ma znaczenia, skoro trzecia grupa taryfowa wyodrębniona została w oparciu o kryterium położenia w Strefie i obejmuje zakłady przemysłowe, a powód żadnego z tych kryteriów nie spełnia. Podstawę prawną orzeczenia stanowił przepis art. 410 i 405 k.c.

Sąd Rejonowy uwzględnił zarzut przedawnienia roszczenia w wysokości 959,34 zł wymagalnego przed 1 kwietnia 2012 r., przyjmując 3-letni termin przedawnienia roszczenia.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w zakresie pkt I i III złożył pozwany zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 405 k.c. i 410 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w niniejszej sprawie, poprzez przyjęcie, że zapłata przez powoda należności w kwocie dochodzonej pozwem powoduje powstanie po stronie pozwanego obowiązku zwrotu na rzecz powoda tego świadczenia jako nienależnego,

b) art. 409 k.c. poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty dochodzonej pozwem, mimo że gdyby przyjął świadczenie pozwanego jako nienależne, wówczas pozwany na skutek spożytkowania tych należności na swoją bieżącą działalność nie jest już wzbogacony, a z obowiązkiem zwrotu nie mógł się liczyć, stąd Sąd winien oddalić powództwo w niniejszej sprawie;

2. naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak dokonania przez Sąd wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i nieuzasadnione przyjęcie, że pozwany zaliczając powoda do grupy taryfowej ZW3 i OŚ3, a nie do grupy taryfowej ZW2 i OŚ2 naliczył powodowi niesłusznie wyższe stawki za dostawę wody i odprowadzanie ścieków, a tym samym powód świadczył na rzecz pozwanego nienależnie różnicę, jaką zapłacił w dostawie wody i odprowadzaniu ścieków będąc zaliczonym do grupy taryfowej ZW3 i OŚ3, podczas gdy to powód podpisał z pozwanym umowę określonej treści, akceptując grupę taryfową do której zaliczył go pozwany, tym samym świadczenie powoda nie należy uznać za nienależne,

b) art. 321 k.p.c. poprzez uznanie przez Sąd, że powód mógł dochodzić należności dochodzonej pozwem bez wcześniejszego wytoczenia powództwa o ustalenie, do której grupy taryfowej należy do zaliczyć, tym samym należy uznać, że Sąd zasądzając kwotę dochodzoną pozwem procedował co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem ani zasądzać ponad żądanie pozwu, przez co nie zbadał dogłębnie istoty niniejszej sprawy, uznając żądanie pozwu za zasadne;

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że:

- a) powód niesłusznie został zakwalifikowany przez pozwanego do grupy taryfowej ZW3 i OŚ3, nie zaś do grupy ZW2 i OŚ2, podczas gdy powód spełniał kryteria przedmiotowe i podmiotowe do zakwalifikowania go do tej grupy taryfowej, co jest konsekwencją jego połączenia z siecią kanalizacyjną i wodociągową dawnego D., a obecnie (...),
- b) wyliczenia powoda dotyczące wysokości nienależnego świadczenia wypłaconego pozwanemu są prawidłowe, nie sprawdzając prawidłowości tych wyliczeń, przyjmując wysokość tych świadczeń jako dokonane zgodnie z rzeczywistością nienależnym świadczeniem przez pozwanego,
- c) pozwany dodatkowo wskazuje, że gdyby przyjąć tok rozumowania Sądu, że świadczenie pozwanego jest nienależne, wówczas pozwany podnosi, że dochodzona kwota została przez pozwanego spożytkowana na bieżące potrzeby działalności spółki i wobec tego obowiązek zwrotu tego świadczenia wygasł.

Wskazując na zarzuty apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku we wskazanej części i oddalenie powództwa w całości w stosunku do pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w N., ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Nadto wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obydwie instancje.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za postępowanie przed Sądem odwoławczym, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie jest zasadna.

Powód formułując pozew wskazał, iż domaga się świadczenia nienależnego uzyskanego przez pozwanego w związku z niezasadnym obciążeniem go przez pozwanego za wodę i ścieki, bo z zastosowaniem stawki taryfowej dla grupy podmiotów, do której powód nie należy i której przymiotów nie spełnia. Powód precyzyjnie określił sposób wyliczenia żądanej kwoty poprzez zestawienie numeru nadpłaconej faktury, czasokresu którego dotyczy, ilości wody i ścieków, kwoty pobranej z tego tytułu przy stawce zastosowanej przez pozwanego, kwoty z tego tytułu przy zastosowaniu stawki powołanej przez powoda, ze wskazaniem różnicy stanowiącej przedmiot żądania.

Pozwany ustosunkowując się do powyższego, wnosząc o oddalenie powództwa swoje stanowisko oparł na wykazaniu, że powód został obciążony kwotą wyliczoną na podstawie stawki właściwej, co do części wskazanej z faktur należności podnosząc zarzut przedawnienia. I wprawdzie w końcowej części sprzeciwu zawarł sformułowanie, iż kwestionuje roszczenie powoda tak co do zasady jak i wysokości, ale o ile stanowisko swoje w zakresie kwestionowania zasady uzasadnił, tak w żaden sposób nie odniósł się do wysokości, nie podnosząc w tym zakresie żadnej argumentacji. Nie zakwestionował on przede wszystkim żadnej z danych wskazanych w w/w zestawieniu dołączonym do pozwu, tj. faktu wystawienia, treści, tytułu wskazanych przez powoda faktur, sposobu wyliczonej w nich należności i zastosowanej stawki, mimo, a może właśnie dlatego, iż dysponował fakturami ujętymi w tym zestawieniu, nie negując również wyliczonych w sposób rachunkowy kwot z zastosowaniem stawki wskazanej przez powoda jako prawidłowej.

Spór stron na etapie I instancji, jak zasadnie przyjął więc Sąd Rejonowy koncentrował się na rozstrzygnięciu czy pozwany zasadnie czy też nie zakwalifikował powoda do grupy ZW3 i OŚ3, zamiast jak wskazywał to powód ZW2 i OŚ2.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy po przeprowadzonej w sposób wyczerpujący analizie materiału dowodowego prawidłowo ustalił, iż powód winien być zakwalifikowany do grupy ZW2 i OŚ2. Skoro bowiem taryfy przewidywały, iż do grupy ZW3 i OŚ3 należą zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie Strefy, a powód nie spełniał żadnego z tych kryteriów wywodowi Sądu Rejonowego nie sposób odmówić konsekwencji i logiki. Argumentacja, iż dla zakwalifikowania powoda do 3 grupy wystarczającym było, iż pozostawał on w bezpośrednim sąsiedztwie strefy i został przyłączony do tożsamej sieci jak w strefie, nie była przekonująca wobec jasno i precyzyjnie określonych wymogów dla grupy 3.

W świetle niniejszego do pobierania stawek dla grupy 3 nie upoważniał pozwany również zapis umowy, który w rzeczywistości nie odpowiadał przyjętej przez samego pozwanego taryfowej kwalifikacji, pozostając w sprzeczności z zestawieniem publicznie ogłoszonych cen i stawek opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Sąd Okręgowy podziela w tej mierze stanowisko Sądu Apelacyjnego w Białymstoku zgodnie z którym rozliczenia za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków powinny być prowadzone na podstawie cen i stawek określonych w taryfach, nie zaś w oparciu o indywidualne ustalenia między stronami umowy. Taryfa jest więc cennikiem świadczonych usług, który określa ceny o charakterze sztywnym, nie pozostawione swobodnym negocjacom stron. Pozostawienie stronom swobody w zakresie kształtowania stawek, które winny się znaleźć w taryfie stawiałoby pod znakiem zapytania celowość wprowadzania, zatwierdzenia i kontroli taryf (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 listopada 2012 r. sygn. akt I ACa 352/12).

Dopiero w apelacji pozwany podniósł zarzut naruszenia art. 409 k.c. poprzez niezastosowanie w niniejszej sprawie, skoro pozwany spożytkował te należności na swoją bieżącą działalność i nie jest już wzbogacony, a z obowiązkiem zwrotu nie mógł się liczyć.

Istotnie Sąd Rejonowy nie czynił ustaleń i nie rozważał zastosowania przesłanek tej normy, bowiem pozwany okoliczności tych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego nie podnosił. Stąd też zarzut ten, jako zgłoszony na etapie postępowania apelacyjnego był spóźniony, ale również co należy dodać gołosłowny, bo w żaden sposób nie został wykazany, choćby poprzez odpowiednią dokumentację finansową (bilans, rachunek zysków i strat itd.).

Analogicznie należało ocenić zarzut co do błędnego przyjęcia przez Sąd Rejonowy, iż wyliczenia powoda są prawidłowe. Pozwany, jak już wskazano powyżej, nie kwestionował na etapie I instancji danych zawartych w zestawieniu do pozwu, jak również opartych na tych danych rachunkowych wyliczeń. Specyfiki niniejszemu dodaje okoliczność, iż pozwany nie kwestionuje prawidłowości powyższych danych i wyliczeń wprost również na etapie postępowania apelacyjnego. Zresztą, aby skutecznie zakwestionować prawidłowość wyliczeń powoda pozwany winien wskazać błąd i przedłożyć własne wyliczenie. Niniejszego jednak nie uczynił.

Niezasadnym był również zarzut naruszenia art. 321 k.p.c., a to, iż Sąd orzekł ponad żądanie, ponieważ powód nie mógł dochodzić należności objętej pozwem bez wcześniejszego wytoczenia powództwa o ustalenie. Właśnie dlatego, że powód mógł dochodzić roszczenia o zapłatę powództwo o ustalenie nie spełniałoby przesłanek przewidzianych treścią art. 189 k.p.c., a kwestia ustalenia zasadności zaliczenia powoda do drugiej lub trzeciej grupy była badana w toku niniejszego postępowania przesłankowo i było to prawidłowe. Podnieść w tym miejscu należy, iż jeżeli powództwo o ustalenie istnienia prawa jest jedynym możliwym środkiem jego ochrony, powód ma interes prawny w żądaniu ustalenia. Co do zasady zatem osoba wytaczająca powództwo w trybie art. 189 k.p.c. nie ma interesu prawnego w sytuacji, gdy przysługuje jej powództwo dalej idące.

Ponieważ w świetle poczynionych wywodów zarzuty apelacji okazały się bezzasadne Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na mocy art. 385 k.p.c., o kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym ustalono w oparciu o § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).